

ORNIS FENNICA

XXXI, N:o 1

1954

SUOMEN LINTUTIETEELLISEN YHDISTYKSEN JULKAISEMA
UTGIVEN AV ORNITOLOGISKA FÖRENINGEN I FINLAND

Toimitus P. Voipio, G. Nordström
Redaktion

Viggens häckning i laridsamhällen.

SIGFRID DURANGO

Med nöje har jag läst det senaste bidraget till kännedomen om viggens (*Aythya fuligula* (L.)) häckning i måsfågelkolonier (RAITASUO 1953). Då författaren genomgående intar en kritisk hållning till de av mig framförda åsikterna och som oftast även till kända sakförhållanden, må det tillåtas mig att här och var göra en del randanmärkningar, varvid det kan vara lämpligt att ta vissa påstående på s. 7 i RAITASUOS arbete som utgångspunkt.

Han nämner där, att WIGMAN & de VRIES (1941) omtala samhäckning mellan vigg och larider i Holland, och menar att förhållandena i England väl kan antagas vara tämligen likartade. Mitt anförande av ALEXANDERS utlåtande (DURANGO 1947 a), att företeelsen ej är bekant i England, liksom mitt antagande, att en regional olikhet i viggens häckningsvanor kan föreligga batraktas närmast som »prov utan värde». Nej, det faktum¹⁾, att man hittills varken i England eller Nordamerika (PALMER 1941) iakttagit någon böjelse hos simfåglar att häcka bland tärnor och måsar, tillåter enligt RAITASUO ingen annan förklaring än att det i dessa områden ej finns några skärgårdar, där denna företeelse tydligt kan komma till uttryck, ty i insjöar är fenomenet ej heller i Finland särskilt påtagligt. Detta understrykes ytterligare på s. 14 i ett avsnitt med rubriken: »Warum nisten die Reiherenten an ihren ursprünglichen Nistplätzen im allgemeinen nicht in den Laridenkolonien?» Förklaringen kommer sedan på s. 15, där det heter: »Die in den Schären so ausgeprägte Soziabilität der Reiherente den Lariden gegenüber kann also darum in der seenartigen Umgebung nicht besonders deutlich zum Vorschein kommen, weil die instinktive Nestbautätigkeit der Art zu

¹⁾ Enl. RAITASUO.

stereotyp ist.» Viggan skulle med andra ord vara beroende av ett fast underlag för boet och därför lättare kunna associera sig med måsfåglar, som häcka på skär än med dem som bo i insjöarnas vass- och starrbälten. En annan negativ faktor är olikheten i häckningstid hos vigg och skrattnås (*Larus ridibundus*), en olikhet som är ännu mer utpräglad i insjöarna än i skärgårdarna.

Till detta är först att säga, att såväl de Brittiska öarna som Nordamerika ha stora arkipelager, vid skotska västkusten, Hebriderna och Orkneyöarna, områden bl.a. bebodda av larider och vigg, samt i Nordamerika vid Alaskas kuster och Kanadas nordvästkust. Detta spelar nu mindre roll, ty viggan förekommer utom i Östersjön ingenstades vid havsstränder, om ej sötvatten finnes. En regional olikhet föreligger alltså mycket tydligt.¹⁾

På Kamtjatka och Kurilerna är viggan en sötvattensart (BERGMAN 1935), ei heller förekommer den vid Norges västkust utom i undantagsfall och då vid smärre insjöar (COLLETT 1894, LÖVENSKIOLD 1947—1949). På Island bor arten också vid invatten (GUDMUNDSSON 1951) och sak samma är förhållandet på de Brittiska öarna (WITHERBY 1939). Förekomsten i västra Skottlands kustdistrikt, på de inre Hebriderna och Orkneyöarna är också den knuten till insjöar. Förefintligheten av skärgårdar spelar alltså ingen större roll för uppkomsten av häckningssamfund av larider och vigg eftersom den sistnämnda arten ej hör till skärgårdarnas fauna i vanliga fall. Även vid Sveriges västkust saknas den.

¹⁾ PALMERS (op. cit.) invändningar mot FABRICIUS' (1937) och v. HAARTMANS (1937) klara bevis för viggens beroende av måsfåglar under häckningstiden äro, som RAITASUO påpekar, helt obefogade. PALMER har utgått från för snävt utgångsläge. Han har studerat en art, *Sterna hirundo*, på i huvudsak en lokal, Sugarloaföarna vid kusten av Maine. Hur förtjänstfull denna undersökning än är, så löser man ej problem av detta slag från ett så kringskuret utgångsläge. Samhäckning mellan olika arter och larider är säkert regelbundet förekommande i Nordamerika, men det är en mås, Franklin's gull (*Larus pipixcan* Wagl.), en nära släkting till vår skrattnås, som figurerar i sammanhanget, och företeelsen äger rum — i insjöar!

Redan ROBERTS (1900) omtalar blandade kolonier från en sjö i Minnesota: »This colony of Franklin's gulls has as associates and intimate neighbours many coots, pied-billed grebes, black terns, a few Forster's terns, and, most notable of all, because so unexpected in this place, a colony of American eared grebes (*Colymbus nigricollis californicus*). There were a hundred or more of these latter birds and they had established themselves in the very midst of the gull colony.» Och BENT (1921) säger, att han funnit en mängd arter i kolonier av *L. pipixcan*.

Viggen är över hela sitt utbredningsområde en sötvattensart, som bl.a. gärna häckar på holmar i större insjöar. Detta gör den också i Östersjön. De specifika förhållandena i detta hav ha gjort, att många av elementen i insjöarnas fauna och flora ha vandrat rätt långt ut i Östersjöns skärgårdar. Och viggen är ingalunda bunden vid grunda eutrofsjöar utan bebor gärna större och djupare insjöar (NIETHAMMER 1938 m.fl.). Hos oss häckar den allmänt på småholmar i Mälaren och Hjälmaren och i Kållandsö skärgårdar i Vänern. Förhållanden i Östersjön ha ej avvikit i större utsträckning från artens biotopanspråk utan tillåtit en kolonisering av detta havs holmar och skär.

Helt annorlunda är det vid världshavens kuster. Salthalt, bottenvegetation och bottenfauna, havsströmmar och tidvattensförhållanden skapa ekologiska betingelser, som mycket starkt avvika från dem i insjöar — och i Östersjön, och vid världshavens kuster bor som sagt viggen ej, om ej invatten finnas. Det är f.ö. utmärkande för många arter, att de fortplanta sig vid insjöar, myrar etc. men tillbringa resten av året på eller vid haven.

Men flera omständigheter bidraga till att samhäckning mellan vigg och måsfåglar ej förekommer i England. *Sterna hirundo* och *S. macrura* häcka ej vid sötvatten i det egentliga England (WITHERBY 1944) och viggen ej vid saltvatten, någon samhäckning dessa arter emellan kan därför svårigen komma till stånd. I Skottland och på Irland förekomma dessa tärnor i begränsat antal vid insjöar,

Han fortsätter: »They» (dessa måsar) »seem to be particularly intimately associated with eared grebes. There is almost always a colony of these grebes in or near every Franklin's gull colony, and often the nests of the two species are closely intermingled.» Även POUGH (1951) omnämner, att flera arter häcka i denna måsarts samhällen, och ALLEN (1951) har vid ett färgfoto av en ruvande svarthalsad dopping, s. 127, texten: »This raft dweller shared its marsh with a colony of Franklin's gulls.» HOCHBAUMS iakttagelser (1944) antyda starkt, att förhållandena i Delta Marsh, Manitoba, äro desamma. Han, s. 46, skriver: »It is in these islands» (»holmar» av *Scirpus acutus*) »that Franklin's Gulls and, with them, Forster's Terns nest in screaming colonies. Here, also, nests the silvery, sedate Western Grebe. Sometimes in June, as one comes upon an island, it will spew forth such a stream of Eared Grebes that one might well believe all in the land had chosen to dwell in this one stand of tules.»

Också i Sverige, Danmark, Tyskland, Macedonien (MAKATSCH 1950), Frankrike och Algeriet är den svarthalsade doppingen den mest typiska arten i larid-
samhällen.

men förhållandena äro närmast jämförbara med dem i Norrlands-sjöarna, där ej heller något samband mellan vigg och larider påvisats.

Vad vigg och skrattmås (*Larus ridibundus*) beträffa, så är deras utbredning noga känd i England och t.ex. redovisad på utbredningskartor (WITHERBY op. cit.). Fågelintresset är mycket stort där och som en följd därav den ornitologiska litteraturen synnerligen omfattande men delvis svåröverskådlig. Då jag vände mig till mr ALEXANDER, var det ej därför att han är en bland dessa många engelska ornitologer, utan därför att han är den kanske främste kännaren av Englands ornitologiska litteratur och är i stånd att avge ett utlåtande byggt på den samlade engelska erfarenheten. (Mr ALEXANDER är som bekant föreståndare för Alexander Library i Oxford, det säkerligen största ornitologiska biblioteket i Europa, vilket f.ö. uppkallats efter honom.) Det är därför lindrigt sagt vårdslöst att avfärda ett utlåtande av en erkänd expert på den engelska litteraturen i fråga med beteckningen »fraglich», särskilt då man själv dokumenterat en så eminent okunnighet i ämnet. Skulle viggens häcka i skrattmåskolonier i England, skulle det säkerligen ha observerats av engelsmännen, men arten förekommer där vanligen som i större delen av sitt utbredningsområde i spridda par vid sjöar och t.o.m. dammar.

RAITASUOS påstående, att viggens samhäckning med larider är en företeelse huvudsakligen märkbar i skärgårdsområden, långt mindre förekommande i insjöar, är högeligen förbluffande för en svensk ornitolog. Arten är ingalunda okänd som häckfågel i tärn- och måssamhällen vid vår Östersjökust, men exemplen äro avgjort talrikare från insjöarna. Jag har allmänt iakttagit det i Uppland och på Gotland, och ett axplock på måfå ur vår faunistiska litteratur (BOLLVIK 1936, GUNNERBECK 1935, 1940, HASSELBLAD 1933, HOLM 1943, LUNDIN 1940, RAMEL 1950, ROSENBERG 1946, SWANBERG 1941) visar, att viggens häckning i laridsamhällen är en allmän och utbredd företeelse i våra insjöar från Skåne till Norrbottens kustland inklusive Öland och Gotland.

Att viggens i Finland mest träffas bland måsfåglar på skärgårdsholmar beror enligt min mening ej på att dess instinktiva bobyggnadsförmåga är för stereotyp utan därpå, att Finland i långt mindre grad än Sverige har insjöar av eutrof karaktär, träsk och agmyrar,

som ej blott lämpa sig för vigten utan framför allt för laridsamhällen, särskilt skrattmåskolonier.

Granska vi så viggens bobyggnad, så finna vi, att den regelbundet häckar ute i de gotländska och öländska agmyrarna och oftast i skrattmåssamhällen. Boet ligger som skrattmåsans i starttovor och agruggar omflutna av vatten. Det är byggt av starr- eller agstrån med ett rätt tjockt lager avbitna starr- eller agbitar i bottnen och företer vissa likheter med vattenrallens (*Rallus aquaticus*) rede, fränsett dunet. CAMPBELL (1953) säger också: »Nests in marsh very like that of coot or moorhen plus down.»

Ett studium av viggens häckning i träsken och myrarna på Öland och Gotland skulle sannolikt få RAITASUO att ändra uppfattning, dels beträffande samhäckning med larider vid invatten, dels om viggens stereotypa bobyggnad och slutligen om skrattmåsens betydelse i detta sammanhang. RAITASUOS uppfattning, s. 15, att viggens och skrattmåsens olika häckningstider är ett hinder för samhäckning dem emellan, särskilt i insjöar, är rena önsketänkandet. Ingen larid har i våra insjöar visat sig så attraktiv som just skrattmåsen. Då vigten börjar värpa, har skrattmåsen ruvade ägg och (eller) ungar och är som aggressivast, vilket talar för att det är måsans angrepp på fiender och ej samma måsans behaviour under pre-äggperioden i deras häckningscykel, som är den utlösande faktorn.

Men även på det svenska fastlandet bygger vigten ofta i vattenomflutna tuvor (ROSENIUS 1942). Jag har sett det i Uppland, det är känt från Hornborgarsjön (SÖDERBERG 1947), från Hjälmaren (ROSENBERG op. cit.) o.s.v. Vigten kan också bygga i sothönsbon och t.o.m. konstruera ett flytande rede som en sothönas, när den häckar i ett laridsamhälle (RAMEL op. cit.).

Är det ej snarare så, att vigten, när den bygger på fast mark, antingen på ett skär eller vid stranden av en insjö, »nöjer» sig med ett relativt enkelt underrede, medan detta förstärkes, om boet ligger över vatten? Det är relativt vanligt hos många arter, bl.a. änder. ROSENIUS (op. cit.) anför, att ett bo i ag i Petgärde mossarna på Öland var tillrett av längre och kortare stycken av fjolårsag. I bottnen lågo småbitar av samma slag. Hela boet nådde med sin övre kant 15 cm ovanför vattnet. ROSENIUS (op. cit.) har också fotografi av bo i isolerad tuva omfluten av vatten i Sundet, Löts socken på Öland. Bilden är med all rätt avsedd att vara typisk för arten. COLLET (op. cit.) säger om ett bo, som låg på en liten låg holme i en in-

sjö i Norge: »Den ene af de smaa Holmer var saa lav, at Vandet næsten overskyllede den, men Redematerialierne vare saa rigelige, at Æggene laa tørre.»

Från Finland föreligga en mängd exempel på viggens häckning i insjöar. SUNDSTRÖM (1927) anför bo i en *Carex stricta*-tuva i Tvärminneträsk liksom på gungflyaktig starräng i Harparskogträsk. Och varför har RAITASUO ej fäst avseende vid de uppgifter NYSTRÖM (1927) lämnat? Ett bo i säv var byggt »sehr nachlässig», ett annat också i *Scirpus* låg ungefär 60 m från stranden och hade en höjd av 15 cm. Det är endast två fynd, men båda äro olika, vilket bortmana till eftertanke och studium av artens bobyggnad på andra håll i stället för den frejdiga teorien (framförd i kursiv stil), att viggens instinktiva bobyggnadsförmåga är för stereotyp. RAITASUO måste ha kännedom om NYSTRÖMS arbete, då det är medtaget i litteraturföreteckningen. Exemplen på viggens variabla bobyggnad kunna mångfaldigas.

Varför dra måsfågelkolonierna till sig andra arter?

Det är riskabelt att med utgångspunkt från alltför snäva och lokala förhållanden dra för tvärsäkra och vittgående slutsatser. Därför är det också enligt min mening mindre givande att söka förklaringen till laridsamhällellens dragningskraft på andra arter med utgångspunkt enbart från en av dessa, i detta fall viggens. Många arter äro kända för att uppsöka mås- och tärnsamhällen, bl.a. *Anas platyrhynchos*, *Aythya fuligula* och *A. ferina*, *Melanitta fusca*, *Mergus serrator*, *Podiceps cristatus*, *P. auritus* och *P. caspicus*, *Arenaria interpres*, *Tringa totanus*, *Sterna albifrons* och *Larus minutus*. Ay dessa äro viggens, den svarthalsade doppingen och roskarlen de som oftast och mest regelbundet påträffas i laridkolonier, viggens i sådana både på land och i vatten, doppingen endast i vatten och roskarlen enbart på land. Det är ett egenartat sammanträffande, att dessa tre arter — för att nu ej räkna alla de andra — så föga besläktade, med så skiftande biologi och med en uppsättning instinkthandlingar så väsentligt olika, alla skulle få sin »sociabilitet» utlöst av tärnor och måsar, och ej så att t.ex. viggens skulle visa förkärlek för någon eller några bestämda måsfåglar — lika litet som den svart-halsade doppingen — utan båda arterna äro iakttagna hos en mängd larider med ofta mycket olika utseende, ej sällan väsentligt olika

behaviour och häckningssamhällen. Vигgen är funnen bosatt såväl bredvid enstaka tärn- eller måspar (FABRICIUS op. cit., ROSENBERG op. cit.) som i kolonier av bl.a. *Sterna hirundo*, *S. macrura*, *Larus ridibundus*, *L. canus* och *L. fuscus*. Det är bra stor skillnad på utseende, läten och behaviour hos fisktärnan och fiskmåsen. Ännu värre är det, om vi se på den svarthalsade doppingen. Den är bl.a. träffad i kolonier av *Chlidonias niger*, *Chl. hybrida*, *Larus ridibundus* och *L. pipixcan*. Så olika utseenden och läten som svarttärnans och skrattmåsens böra ha svårt att verka som utlösare på en och samma art. Det finns knappast ett gemensamt drag i färg, form, läten och flygsätt.¹⁾

Däremot äro angreppen på främmande och fientliga element, störtdykningarna, påfallande lika hos alla larider, liksom ofta »fiendens» flykt. Och en i möjligaste mån säker boplats är av fundamental vikt för alla fåglar. NICE (1943) säger: »Eggs and young must be protected in situ by concealment, inaccessibility, proximity to powerful neighbours, and by cryptic behaviour of the adults . . .»

Antalet direkta iakttagelser över laridernas angrepp på fientliga element i deras häckningssamhällen är imponerande stort i den ornitologiska litteraturen, och de positiva resultaten av dessa attacker äro likaså väl dokumenterade. OLSSON (1951) fann på tre provytor i Södermanlands skärgård, att i områden utantill trutar 90 bon av

1) Hur RAITASUO, s. 10, kan finna, att tärnorna kunna vara »Ersatzkumpane» för viggarna, är mig obegripligt, arter med så oerhört olika levnadssätt. Är en fiskmås eller tio fiskmåsar också ägnade att vara det adekvata antalet med det adekvata utseendet, som ersätter eller ersätta de »felande» viggarna? Vигgen häckar hos oss rätt ofta bland fiskmåsar, t.o.m. intill ett fiskmåspar. Vad menas med: »Die heterotypischen Reiherenten-Laridenkolonien repräsentieren also zu guter Letzt eine Form von Kolonienbildung, die sich wahrscheinlich nur dadurch von den homotypischen Reiherentenkolonien unterscheidet, dass ein Teil der adäquaten Glieder der Sozietät durch Ersatzkumpane ersetzt.» (RAITASUO, s. 10)? Man kan finna en vigg invid ett måspar, en vigg bland flera mås- eller tärnpar, några viggpar bland några larider, många viggpar i en stor laridkoloni o.s.v. Och vигgen är absolut icke en kolonihäckare i vanliga fall över större delen av sitt utbredningsområde.

Äro också svarttärnan och skrattmåsen »Ersatzkumpane» för den simmande och dykande svarthalsade doppingen? Och utgöra några doppingpar bland ett 20-tal par svarttärnor liksom ett 100-tal doppingar bland 40.000 par av *Larus pipixcan* det adekvata tillståndet?

ejder (*Somateria mollissima*) plundrades.¹⁾ Hela antalet ejderbon i dylika områden utgjorde 207; förlustprocenten = 43. På skär m e d trutar plundrades 24 av 186 bon, förlustprocenten = 13. G. BERGMAN (1939) fann i skärgården utanför Helsingfors på två provytor, att 10 av 33 ejderbon på öar u t a n måsfåglar plundrades (30 0/0), medan på öar m e d larider endast 5 av 53 reden gingo förlorade (9 0/0). FABRICIUS (op. cit.) iakttog ofta, hur kråkor (*Corvus corone cornix*) hindrades, att närma sig tärnornas häckplatser, och samma iakttagelse har jag gjort i en mängd fall (DURANGO 1945). Den ornitologiska litteraturen överflödar av dylika iakttagelser SWANBERG (1932) omtalar, att 1928 tio par svarthalsade doppingar byggde utan skydd av skrattmåsar i Krankesjön. I början av äggläggningen plockades alla doppingägg bort på en dag av kråkor. De flesta doppingarna bodde emellertid i en stor skrattmåskoloni, och de klarade sig. ROSENBERG (op.cit.) säger, att vid Oset i Hjälmarens brukade ett tiotal

1) RAITASUO, s. 8, menar, att ejdern bör man ej ta hänsyn till i detta sammanhang, då den knappast är beroende av måsfågeln. Detta är oriktigt. Den är alls ej så knuten till laridsamhällen som vigen men visar särskilt i utsatta områden en tydlig dragning till måsfågelskolonier. På Måkläppen utanför Falsterbo, där under en lång följd av år fågellivet noga uppmärksammats, funnos innan måsarna började häcka där 3—4 par ejdrar. 1938, då en stor skrattmåskoloni bebodde Måkläppen, fann RUDEBECK ett 50-tal ejderbon på skäret (SWANBERG op. cit.). Att ejdern bor mitt bland måsar och trutar är känt från flera håll i Sverige.

Ej heller tror jag, att vigen som regel skulle värpa om på samma plats, där boet plundrats. Jag har sett kricka (*Anas crecca*), brunand, ejder och vigg överge områden, där deras bon förstörts. På en holme, där ej alla bon plundrats och där larider häcka kan emellertid omhäckning ske. Jag har emellertid sett bon av törnskata (*Lanius collurio*) under olika år under en lång tidsperiod i samma buske. Här har det emellertid bevisligen varit olika fåglar.

Att kråkan skulle vara en indifferent art för en r u v a n d e vigg (RAITASUO, s. 9) tror jag ej. Jag har sett ejder inta skyddsställning på boet, då kråkor flugit över. Och saknar vigen verkligen reaktionen att försvara boet, som RAITASUO påstår, s. 9? HOCHBAUM (op. cit.) säger (s. 92): »The behaviour of captive Canvasback hens suggests that the nesting female is capable of defending her nest against the intrusion of predators. One captive Canvasback hen completely routed me from the nest on several occasions with vicious pecks and thrusts at my arms and legs.» Denna dykand hör till samma släkte som vigen, vilket låter förmoda att viggens reaktion åtminstone vid ruvade ägg skulle vara liknande. Och skulle vighonon sakna reaktionen att försvara boet, vilket jag på det högsta betvivlar, så är ju skyddsbehovet alldeles oundgängligt.

viggar bo i höga starrtuvor skyddade ¹⁾ av ungefär lika många fiskmåsar. Utanför en vasskant byggde han av vassrör en c:a 6 kvadratmeter stor »holme». På våren slog sig ett fiskmåspar ned på denna och i juni reddes två viggbon där (lägg märke till de olika häckningstiderna!) på en halv respektive en och en halv meters avstånd från måsboet. Båda viggredena lågo alldeles öppet, men ROSENBERG iakttog upprepade gånger, hur måsarna jagade undan kråkor och t.o.m. de i närheten boende kärnhökarna, varför bona trots läget ej plundrades.

Det är helt otroligt, att viggbonas placering berodde på en slump. Lämpliga starrtuvor funnos i överflöd i närheten. Att det ensamma måsparet utlöst viggarnas sociabilitet verkar på mig också osannolikt. Många arter i andra länder äro kända för att bygga intill eller t.o.m. direkt på ett bebott rovfågelsrede (där ifrågavarande rovfågel ej lever av just den eller de arterna), och detta förefaller att vara ett parallellfall. Och varför byggde viggarna så tätt inpå måsboet? Detta är f.ö. typiskt för de arter, som bosätta sig intill en stridbarare art eller i ett samhälle av dylika fåglar. Man tycker, att viggarna skulle kunna bosätta sig på något avstånd från lariderna, då de i så fall skulle undgå de av RAITASUO omtalade angreppen, till vilka jag återkommer längre fram. Måsar eller tärnor skulle ju viggarna i alla fall ha runt omkring sig och både se och höra utan att bo alldeles ibland dem. Svaret måste, så vitt jag förstår, bara bli ett. Lariderna försvara ej lika energiskt områden utanför det egna reviret eller den gemensamma häckningsplatsen. Det måste vara ett vitalare behov än tillfredsställd »sociabilitet», som åvägabringat de blandade koloniernas uppkomst i trots av måsars och tärnors aggressiva uppträdande mot de arter, vilka trots detta häcka bland dem.

Härtill kommer, vilket är lika betydelsefullt, att vigen under häckningstiden i allmänhet ej alls är någon sällskaplig art. Från nordöstra Asien till Europa häckar den för det mesta i spridda par och har på detta sätt framgångsrikt upprätthållit sin stam. Den svarthalsade doppingen däremot är en typisk kolonihäckare. Det tycks emellertid som om denna sällskaplighet borde tillfredsställas i de egna kolonierna, vilka där fågeln är allmän kunna räkna över 300 par, alltså mer än 600 fåglar. Likväl skulle dessa mängder rea-

¹⁾ ROSENBERGS ord.

gera med sällskaplighet på stimuli från så olika arter som svarttärna och skrattmå. s.

LORENZ (1931) säger, att måsar och tärnor ansätta en fiende, så att dennes uppmärksamhet allvarligt försämras och rörelserna mekaniskt hindras, och att detta laridernas beteende sannolikt förmår fienden att undvika en plats, där dylika attacker upprepade gånger förekommit. Både LORENZ och TINBERGEN (1951) mena, att måsfåglarnas gemensamma angrepp har »survival value» för dem, och då bör detta gälla även för de arter som bo i måsfåglarnas kolonier.

Självfallet är laridernas skydd ej effektivt alla gånger, vilket jag redan påpekat (DURANGO 1947 a). Lokala förhållanden, häckningsområdets beskaffenhet, kråkstammens storlek och många andra faktorer kunna inverka, men att de arter som bo hos lariderna skulle få ett lika gott häckningsresultat utan måsar och tärnor på platsen, tror jag ej skulle vara regeln. TINBERGEN (1953, s. 7) säger exakt samma sak. Angreppen äro ej helt effektiva, lika litet som andra biologiska funktioner, de leda ej till ett absolut lyckat resultat men bidraga. v. HAARTMAN (1945) säger också, att det är möjligt, att viggbona plundras i olika utsträckning i olika områden, och han förnekar ej möjligheten, att laridkolonierna ge ett skydd åt vissa andfåglar men tror, att orsak och verkan förväxplats. Det är självklart, att exakt lika förhållanden ej existera över en arts hela utbredningsområde, vissa områden äro gynnsammare i olika avseenden än andra. Jag tror emellertid ej, att en så världsomspännande företeelse som denna hos ett så betydande antal arter av så olika fågelgrupper kan förklaras med att måsfåglarna utlösa dessa arters sociabilitet, så mycket mer som många av dessa arter ej visa prov på eller behov av sällskap under häckningstiden.

RAITASUO, s. 9, menar, att viggens häckning i laridsamhällen ej kan ha något selektionsvärde för den, då evolutionstiden måste vara för lång för att en sådan reaktionsnorm skall kunna komma till stånd, ty (enligt RAITASUO) i de ursprungliga biotoperna, i insjöarna, är samhäckningens ju ej särskilt märkbar. Jag har redan visat, att den är synnerligen påtaglig i insjöar, och säkert är företeelsen mycket, mycket gammal. År 1907 såg REUTER (1907—1908) viggerna häcka tillsammans med fisktärnor på holmar i Krakower See i Mecklenburg, och säkert har den häckat bland larider långt innan några ornitologer funnos att registrera händelsen.

Ett antagligt utvecklingsförlopp är detta: Viggerna äro kända för att

bebo invatten av olika slag, bl.a. också större insjöar med holmar. Till dessa ha viggarna med förkärlek sökt sig, då holmarna utgöra ett skydd, emedan fyrfota rovdjur och människor ej ha så lätt att där komma åt bona. På dessa holmar, som ofta äro små — i våra insjöar, Mälaren, Hjälmaren, Vänern o.s.v. uppsöker viggan med förkärlek just de små holmarna — har en anhopning av viggbon skett. NIETHAMMER (op. cit.) citerar ROBIEN och TISCHLER och säger, att på dylika holmar, kan viggan »sogar koloniewise brüten». Även i England kan detta ske. CAMPBELL (op. cit.) säger: »Social when nesting on islets.» Här är att lägga märke till tre fakta: för det första, att både NIETHAMMER och CAMPBELL betona, att kolonihäckningen endast sker på holmar, för det andra, att det ej är större öar utan »islets» och för det tredje, att larider ej behöva vara med.

De små holmarna ha förmått viggarna att bo nära varandra. Det är ej något »sällskskapsbehov» som fört ihop fåglarna, ty vid insjöstränderna häckar viggan ej kolonivis; kolonier skulle där säkerligen vara fatala för arten. Holmarna ha emellertid ej utgjort något skydd mot flygande fiender, kråkor och andra, och säkert ha de många viggbona varit lättare att upptäcka än ett ensamt rede. Men av samma anledning som viggarna ha måsar och tärnor sökt sig till holmar och skär (NICE op. cit. m.fl.). PALMER (op. cit.) skriver, s. 12: »In New England, the majority of the Common Tern colonies which have sprung up on beaches, points, or on locations which are part of the mainland at low tide, are short lived. Such colonies, when occupied by large numbers of birds, attract rats, skunks, weasels, stray-dogs, and other predators.» AUSTIN (1929) har fastslagit, att alla tärnarter i New England för ett lyckligt häckningsresultat äro i behov av ett isolerat område med naturliga gränser som eliminerar farliga däggdjur. PALMER (op. cit.) tillägger, att de topografiska förhållandena hos häckningsplatsen måste vara sådana, att huvudparten av fåglarna kunna se och höra grannarna från sina bon och sålunda tillåta den att reagera som en enhet. Både AUSTIN och PALMER mena, att kolonier vid stranden av fastlandet i södra New England äro dömda till undergång. Detta är säkerligen riktigt, ej endast i New England, och ej enbart för tärnor.

Måsfåglarna ha alltså också sökt sig till holmar, och där ha de och viggarna mötts. Holmarnas ofta begränsade areal kan ha medfört en rätt nära kontakt mellan arterna, och med största sannolikhet ha viggarna så småningom kommit att uppsöka själva larid-

samhället, då måsfåglarnas gemensamma uppträdande skänkt dem ett skydd mot flygande fiender, vilkas angrepp sannolikt accentuerats genom anhopningen av viggbon på holmarna. Den ofta oskyddade placeringen av bona till de arter, som häcka i laridsamhällen, har troligen uppstått på grund av brist på lämplig plats i laridsamhällena och på grund av att måsfåglarna så ofta bo på vegetationsfattiga ställen.

Då vigen började öka i Östersjön, slog den sig som i de ursprungliga biotoperna ned på holmar — med larider.

RAITASUO, s. 6, säger, att jag liksom många andra, vilka han citerar, ej iakttagit, att tärnorna ofreda de arter som bebo deras kolonier. Han förmodar, att vi underlåtit att studera måsfåglarnas beteenden från ett tält, vilket är oeftergivligt, om man skall få en inblick i de verkliga förhållandena. RAITASUO har tidigare i samma arbete givit en mängd exempel på laridernas aggressivitet mot viggarna. På s. 9 citerar han mig (DURANGO 1945): »... nog förefaller det mig, som om vigggar, roskarlar och andra dragas till laridhäckplatserna därför att de där känna sig tryggare.» Han fortsätter: »Wie sich die Reiherenten unter den ständigen Angriffen der Seeschwalben in dichten Kolonien besonders sicher fühlen könnten, ist nicht zu verstehen.» Salvan avslutas med en kärkommen upplysning, nämligen att för den moderna »Behaviourismus» äro djurens handlingar ett fysiskt skeende och som sådana endast fysikaliskt förklarbara; något psykiskt (här den förmenta känslan hos vigen) kan alltså icke vara orsaken till en reaktion.

Först och främst har det aldrig varit min avsikt att förneka, att tärnorna slå över andra fåglar på sina boplatser lika litet som att de kivas inbördes, men det är ej detta saken gäller, vilket RAITASUO uppenbarligen ej fattar. Jag har t.ex. skrivit: »De» (skräntärnningar) »attackerades o f t a» (här spärrat!) »av andra tärnor men togo föga notis om dessa» (DURANGO 1938, s. 195—196). På ett annat ställe står det: »Silvertärnorna äro nämligen ytterst aggressiva och anfälla ilsket främmande element, som komma innanför deras råmärken... en gång såg jag en stackars ruggande grågås löpa gatlopp genom en silvertärnkoloni med ett moln av arga tärnor kring sig» (DURANGO 1947 b, s. 1676).

I de av RAITASUO citerade uppsatserna har jag endast nämnt, hur en silvertärna attackerade en roskarl på boet, och hur detta t.o.m. fotograferats, och då emedan jag trodde, att händelsen möjligen

hade en specifik betydelse eftersom anfallet skedde över roskarlens bo, en uppfattning som jag f.ö. ej längre har.

Varje dag under sommaren kör jag ut några näsvisa talgoxar (*Parus major*) genom den öppna dörren, men de äro strax tillbaka igen. En av dem tar mellan »uppträderna» ostbitar ur min hand. Skulle jag uppfattas som en verklig fiende, skulle ej talgoxarna reagera som de göra. Skulle tärnornas eller måsarnas angrepp vara fatala för viggan, skulle ingen samhäckning bli av. RAITASUO, s. 3, nämner själv, att viggarna utanför måsfåglarnas revir kunde kliva upp på samma sten som dessa. Men självfallet slå de över främmande element. Jag har över huvud ej sett en fågelkoloni av något slag — och jag har vid detta laget sett åtskilliga — ej heller läst mer ingående skildringar av livet i fågelkolonier, där ej strider och dispyter mellan kolonimedlemmarna omtalats. Självfallet har jag ej velat förneka, att lariderna ha normalt revirbeteende, deras aggressivitet är ju den faktor, som jag bland många anser utslagsgivande för de blandade koloniernas uppkomst. Med »ofreda» har jag naturligtvis avsett om tärnornas och måsarnas närvaro varit till nackdel, skada, för de arter som bebo deras samhällen. Att de slå över viggarna har jag fäst lika litet avseende vid som viggan själv. För den som har den ringaste erfarenhet av fåglars och särskilt lariders revirbeteenden är det nonsens att komma med påpekanden av det slag RAITASUO gjort.

Ej heller har det varit min avsikt att pådyvla djuren mänskliga känslor och egenskaper. Det är emellertid vanskligt (till fromma för en ofta ej etologiskt skolad läsekrets) att uttrycka sig alldagligt, då orden ofta tagits i anspråk för specifikt mänskliga förhållanden. TINBERGEN (op. cit.) säger t.ex., s. 206—207, att om man använder vardagsuttryck, alldagligt språk, kommer etologen alltid sist, »the psychologist has already claimed such terms and loaded them with subjective meaning, . . .»

LORENZ (1952) tillåter sig emellertid sådana uttryck som »corageous chivalry» om gåskarlar, »less brutal» om *Aeschna*-larven, och om en kaja säger han: »Her whole song was suffused with the emotion that obsessed her, . . .»

Jag har aldrig sagt, att »känslan» är orsaken till viggens reaktion, som RAITASUO påstått. Hittills har jag underlåtit att yttra mig om vad det är hos lariderna, som utlöser viggens reaktion, då jag lika litet som RAITASUO eller någon annan vet det med säkerhet. I

detta arbete har jag framkastat den förmodan, att det kan vara laridernas angrepp på en fiende, en fiende också till vigggen. Då jag sagt, att andra arter dragits till laridernas häckplatser för att de där känt sig tryggare, så har jag i ordet »känt» ej inlagt någon specifik »mänsklig» betydelse.

Att en fågel emellertid i sina beteenden, i attityder och t.o.m. ansiktsuttryck kan visa, när den är alarmerad och likaså, när den befinner sig i normal kondition är ställt utom varje tvivel. Och den reagerar för en främmande, osäker och farlig miljö. LORENZ (1952) säger om sina grågäss, att de voro en smula nervösa i en för dem ovan omgivning. Och TINBERGEN (1952) yttrar i en recension av L. HOWARDS bok »Birds as Individuals»: »For instance, Miss Howard is undoubtedly correct when she stresses the variety of facial expression which a bird can show, and argues that each is the outward sign of the bird's condition or »mood» of the moment».

Det finns massor av fotografier av fåglar »tryggt» ruvande i laridsamhällen, liksom det finns bilder av samma fåglar i ändrade attityder, då de »känna» sig oroliga. Varken RAITASUO eller någon annan vet, hur detta tillstånd förnimmes av fågeln.

Möjligt är, att viggens nedärvda reaktion på larider förstärkes genom självdressyr. Viggarna ligga rätt länge utanför tilltänkta boplatser, och det är tänkbart, att ett område bebott av måsfåglar och där kråkor och rovfåglar¹⁾ hållas på avstånd verkar mer tilldragande, därför att de ej själva störas och utsätts för angrepp i samma omfattning som annars.

HASSELBLAD (op. cit.) har en utmärkt bild av en vighona, som obekymrad om en skrattnås, vilken ruvar alldeles intill, vänder äggen med ryggen halvt vänd åt måsen. Hur denna vigg i absolut naturlig ställning kan bete sig som hon gör efter allt vad RAITASUO sagt (s. 9 i hans arbete), »ist nicht zu verstehen». SWANBERG (1941) skriver: »Vid fågelfotografering lärde jag mig snart att uppsöka så många arter som möjligt bland måsarna, ty det var ett genomgående drag hos dem, att de hos dessa voro lättare att komma till tals med och ruvade mera lugnt och tryggt.» Kanske bör jag tillägga, att SWANBERG är känd för att vara en ovanligt vederhäftig observatör, på det att citatet ej skall stämpas som »fraglich». Varken SWAN-

¹⁾ Bland annat havsörn (*Haliaeetus albicilla*), som gemensamt angripes (HOLM op. cit.).

BERG eller jag tro emellertid, att viggarna vanka iland på ett måskär snattrande: »Tryggare kan ingen vara . . .» Det är säkert.

Skyddet för ett bo är så vitalt, att det ej är på något sätt förvånande, att olika former för detta skydd utvecklats under tidernas lopp. Jag anser det därför i sin ordning att i detta sammanhang ta med de arter, som bygga intill samhällen av sociala insekter utrustade med försvarsvapen (DURANGO 1947 a). RAITASUO har välvilligt påpekat, att jag utelämnat arbeten av NICE och v. HAARTMAN. Detta kan tolkas på två sätt, antingen avser förebråelsen ofullständighet eller också, att jag försökt ståta i »lånta fjädrar», eftersom NICE och v. HAARTMAN redan offentliggjort detta. Vad den första tolkningen beträffar, vill jag endast säga, att jag aldrig eftersträvade någon fullständighet. Jag tror mig emellertid om att utan nämnvärd ansträngning kunna fördubbla exemplen, om så skulle erfordras. Beträffande det andra alternativet, kan den intelligenta läsaren lätt se, att mina exempel hämtats ur litteraturen. Jag har vänt mig till primärkällorna (liksom NICE). Detta är enligt min mening ett honett förfaringssätt, så mycket mer som där klart utsäges, att det är fråga om skydd». Dessutom har NICE endast omtalat företeelsen på några rader med hänvisning till primärkällorna, och jag har velat ge konkreta exempel för en läsekrets, som i allmänhet ej har tillgång till dessa källor, ej heller till mrs NICES monografi. Det arbete, där vännen LARS VON HAARTMAN behandlat häckning av fåglar intill samhällen av hymenoptera och andra insekter, har — skam till sägandes — förbigått mig. RAITASUO säger också, sid. 11, om min redogörelse för samhäckningen mellan fåglar och insekter: »... , von denen er immer die irreführende Benennung Assoziation gebraucht, ...» Den engelska entomologen MYERS kallar ett av sina arbeten (1935) »Nesting Associations of Birds with social Insects.» På svenska betyder association enligt EKBOHRN bl.a. samband. Ett samband existerar mellan olika arter i en blandad koloni liksom mellan fåglar och insekter i detta sammanhang, och i denna betydelse har jag fullt korrekt använt ordet. Om ALVERDES givit ordet en specifik betydelse, intresserar ej mig. Jag har ej läst hans arbete, och vissa utsikter föreligga att så ej heller kommer att ske.

Nya vetenskapliga rön kullkasta ibland den gängse uppfattningen. Kanske kommer också »skyddsteorien» att revideras. RAITASUOS arbete har emellertid ej på någon punkt givit mig anledning förmoda, att detta är omedelbart förestående.

Litteratur: ALLEN, A. A. 1951, Stalking Birds with a Color Camera. Washington. — AUSTIN, O. L. 1929, Contributions to the Knowledge of the Cape Cod Sterninae. Bull. Northeast. Bird-Band. Association 5. — BENT, A. C. 1921, Life Histories of North American Gulls and Terns. U. S. Nat. Mus. Bull. 113. — BERGMAN, G. 1939, Untersuchungen über die Nistvogelfauna in einem Schärengebiet westlich von Helsingfors. Acta Zool. Fenn. 23. — BERGMAN, S. 1935, Zur Kenntnis nordostasiatischer Vögel. Stockholm. — BOLLVIK, R. 1936, Ornitologiska anteckningar från en Ölandsresa. Fauna o. Flora 31. — CAMPBELL, B. 1953, Finding Nests. London. — COLLET, R. 1894, Mindre Meddelelser vedrørende Norges Fuglefauna. Christiania. — DURANGO, S. 1938, Fågellivet på Fårö. Fauna o. Flora 33. — 1945, Om silvertärnans, *Sterna macrura* Naum., häckningssamhällen och sociabiliteten mellan denna art och andra fåglar. Svensk Faun. Revy 7. — 1947 a, Om vanan hos vissa fåglar att bosätta sig intill insektsamhällen eller andra fågelarter. Fauna o. Flora 42. — 1947 b, Silvertärnan (i Holmström-Henrici m.fl. Våra fåglar i Norden. Band 4). Stockholm. — FABRICIUS, E. 1937, Några iakttagelser rörande viggens, *Nyroca fuligula* (L.), beroende av måsfåglarna såsom häckfågel i skärgården. Orn. Fenn. 14. — GUDMUNDSSON, F. 1951, The Effects of the Recent Climatic Changes on the Bird Life of Iceland Proceed. Xth Internat. Ornithol. Congress. Uppsala. — GUNNERBECK, E. 1935, Viggas häckande i Mälaren. Fauna o. Flora 30. — 1940, Ytterligare några fågelnotiser från Uppsalatrakten. Ibid. 35. — v. HAARTMAN, L. 1937, Till kännedom om viggens (*Nyroca fuligula* L.) häckningspsykologi i skärgården. Orn. Fenn. 14. — 1945, Zur Biologie der Wasser- und Ufervögel im Schärenmeer Südwest-Finnlands. Acta Zool. Fenn. 44. — HASSELBLAD, V. 1933, Några öländska fågelmyrar. Sveriges Natur 24. — HOCHBAUM, H. A. 1944, The Canvasback on a Prairie Marsh. Baltimore et Washington. — HOLM, B. 1943, Ornitologiska strövtåg vid norrbottniska fågelsjöar. Fauna o. Flora 38. — LORENZ, K. 1931, Beiträge zur Ethologie sozialer Corviden. Journ. f. Ornith. 79. — 1952, King Solomon's Ring. London. — LUNDIN, H. 1940, Fågelnotiser från Uppsalatrakten. Fauna o. Flora 35. — LÖVENSKIÖLD, H. 1947—1949, Håndbok over Norges Fugler. Oslo. — MAKATSCH, W. 1950, Die Vogelwelt Macedoniens. Leipzig. — MYERS, J. G. 1935, Nesting Associations of Birds with Social Insects. Trans. Ent. Soc. London 83. — NICE, M. M. 1943, Studies in the Life History of the Song Sparrow II. Trans. Linn. Soc. New York 6. — NIETHAMMER, G. 1938, Handbuch der deutschen Vogelkunde, Band II. Leipzig. — NYSTRÖM, E. W. 1927, Mitteilungen über Brutvögel und Nestanalysen von dem Grundträsk-See (Kirchspiel Esbo, Südfinnland). Orn. Fenn. 4. — OLSSON, V. 1951, Fågellivet i Källskärens, Hävrings och Hartsös skärgårdar. Vår Fågelvärd 10. — PALMER, R. S. 1941, A Behaviour Study of the Common Tern. Proceed. Boston Soc. Nat. History 42: 1. — POUGH, R. H. 1951, Audubon Water Bird Guide. New York. — RAITASUO, K. 1953, Die Beziehungen Zwischen Reiherenten und Möwenvögeln in gemischten Kolonien. Orn. Fenn. 30. — RAMEL, C. 1950, Viggan (i Svårdson—Durango: Svenska Djur. Fåglarna). Stockholm et Uddevalla. — REUTER, F. 1907—1908, Etwas über das Brutgeschäft der Reiherente. Zeitschr. f. Oologie 17. — ROBERTS, T. S. 1900, An Account of the Nesting Habits of Franklin's Rosy Gull (*Larus frankliini*), as observed at Heron Lake in Southern Minnesota. Auk 17. — ROSENBERG, E. 1946, Viggan (i Holmström—Henrici m.fl.: Våra Fåglar i Norden, band 3). Stockholm. — ROSENIUS, P. 1942,

Sveriges fåglar och fågelbon, band 5. Lund. — SUNDSTRÖM, K.-E. 1927, Ökologisch-Geographische Studien über die Vogelfauna der Gegend von Ekenäs. Acta Zool. Fenn. 3. — SWANBERG, P. O. 1932, Ur Krankesjöns fågelvärld. Sveriges Natur 23. — 1941, Måsarna och jaktvården. Skaraborgs läns Jaktvårdsförening. Jubileumsårsskrift 1941. Mariestad. — SÖDERBERG, R. 1947, Hornborgasjöns öden som fågelsjö. Stockholm. — TINBERGEN, N. 1951, The Study of Instinct. Oxford. — 1952, Recension av Howard, I.: »Birds as Individuals.» Ibis 94. — 1953, Social Behaviour in Animals. London. — WIGMAN, A. B. & de VRIES, T. G. 1941, Nieuwe broedgevallen van de kuifeend, *Aythya fuligula* (L.). Limosa 14. — WITHERBY, H. F. et al. 1939, 1944, The Handbook of British Birds, vol. III and vol. V (2nd Impress.). London.

S u m m a r y: The Tufted Duck as a breeder in colonies of gulls and terns.

Throughout its range the Tufted Duck is a freshwater species during the nesting season, breeding in scattered pairs by lakes, and rivers and in marshes. It is not, however, confined to shallow waters, but frequently nests on islets in rather large, deep lakes where it is known to nest in colonies (Robien, Tischler in Niethammer 1938, Campbell 1953). This is of common occurrence in Sweden where the Tufted Duck is a regular colony-breeder on small islets in lakes Mälaren, Hjälmaren, Vänern and other lakes as well as on skerries in the Baltic, both in Sweden and Finland. The conditions in the Baltic do not differ much from those in lakes; there is a very low percentage of salt in the water, no tide, etc. The Tufted Duck has therefore been able to colonise islets in the Baltic during the last hundred years.

Almost regularly this duck is found breeding in colonies of gulls and terns, both in lakes, in marshes and on skerries in the Baltic. When gulls or terns change their breeding grounds from year to year, the ducks will follow them. This is extremely well authenticated, both in Finland and in Sweden.

A probable development is: The Tufted Duck selects an islet in a lake, when such a nest site is available, because it is better protected against predatory mammals. Many pairs of ducks may have chosen such an islet, and so a congregation of nesting pairs may have developed, because of the relatively small area of the nesting place. But the islet is not safe from predatory birds, and many nests certainly attract a predatory bird more than one nest does.

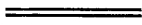
But for the same reason as ducks, gulls and terns prefer to nest on an island (Austin 1929, Palmer 1941, Nice 1943), and gulls and terns have in their social attacks a weapon against egg-robbing birds. In the defended area probably more nests have survived, and so the association between tufted ducks and laridæ may have developed.

Both Lorenz (1931) and Tinbergen (1951, 1953) consider the social attacks of gulls and terns to be of survival value to them. Tinbergen (1953, p. 7) says: »Yet such attacks do not have complete success... This relative inefficiency however is found in all biological functions: none of them leads to absolute and complete success. However, they all contribute something towards success.»

If the social attacks of gulls and terns may be of survival value to them, they must also be so for other birds nesting in their colonies.

Raitasuo (1953) considers protection of no significance at all in this case. Gulls and terns release the sociability of the Tufted Duck, they are in Raitasuo's opinion »Ersatzkumpane» to the duck. This I doubt very much. As a rule, the Tufted Duck does not show any tendencies towards sociability during the breeding season. Two nests of this duck may be found in close proximity to one nest of the Common Gull (Rosenberg 1946), and many nests in large colonies of the Black-headed Gull and the Common Tern. It is difficult to understand, when Raitasuo (p. 10) writes: »Die heterotypischen Reiherenten-Laridenkolonien repräsentieren also zu guter Letzt eine Form von Kolonienbildung, die sich wahrscheinlich nur dadurch von den homotypischen Reiherentenkolonien unterscheidet, dass ein Teil der adäquaten Glieder der Sozietät durch Ersatzkumpane ersetzt.» Are both the Common Gull and the Common Tern »Ersatzkumpane»? They do not look alike, they have different calls, and rather different behaviour. And are two gulls and hundreds of terns the adequate numbers, filling out the gaps of missing ducks?

Many birds are found nesting in colonies of gulls and terns. The most typical are the Tufted Duck, the Black-necked Grebe, and the Turnstone. The Black-necked Grebe is known — over almost its whole range — to be a regular inhabitant of gull or tern colonies, for instance, in Sweden, Denmark, Germany, France, Macedonia, Algeria and North America. Swanberg (1932) has shown that in different years the Black-headed Gulls nested in different parts of lake Krankesjön in Scania. Every year the grebes followed the gulls. This is also proved in France (Meylan in *Alauda* 9). In Europe and North Africa the Black-necked Grebe mostly associates with the Black Tern and the Black-headed Gull, in North America with Franklin's Gull (Roberts 1900, Bent 1921, Allen 1951, Pough 1951). Are a few pairs of grebes among about twenty terns, or hundreds of grebes among tens of thousands of pairs of Franklin's Gulls to be the adequate number? And are the Black Tern and the Franklin's Gull »Ersatzkumpane» to the grebe? Probably not.

Ruskohaikara (*Ardea purpurea* L.) tavattu Suomessa.

PAAVO VOIPIO

Lokakuussa 1952 lähetettiin Helsingin Yliopiston Eläintiet. museolle linnun ruho, joka osoittautui nuoreksi haikaraksi. Kun nuori harmaahaikara on vatsapuolen runsaasta täplikkydestä huolimatta perusväriltään selvästi harmaa, museolle nyt lähetetyn linnun yleisväri ei ollenkaan ollut tällainen, vaan p u n a r u s k e a. Lähempi tarkastus ja vertailu osoittikin, että po. yksilö oli aivan toinen laji kuin harmaahaikara, nimittäin meillä ennen näkemätön »purppura-